

Bekendt i knibe

Analyserapport 2024

Indholdsfortegnelse

Indledning	3
Konklusion	4
Svindelmetoder	5
Smishing	6
Social engineering	7
Muldyr	8
Hvad er Bekendt i knibe?	9
Udvikling i Bekendt i knibe-anmeldelser pr. første halvår	10
Hej mor/far	11
Forurettede i Hej mor/far	12
Forældre er forurettede i Hej mor/far-sager	13
Hjælp en ven på Snapchat	14
Forurettede i Hjælp en ven på Snapchat	15
Nyt modus - Snapchat	16
Hjælp en ven på Messenger	17
Forurettede i Hjælp en ven på Messenger	18
Metode	19
Kildehenvisninger	20

Indledning

Bekendt i knibe-analysen kortlægger de forskellige metoder kriminelle bruger til at udnytte det digitaliserede samfund samt de tillidsfulde bånd, der ligger i vores nære relationer, til at begå it-relateret økonomisk kriminalitet.

Formålet med analysen er at afdække hvilke typer anmeldelser, der optræder under Nationalt Center for It-kriminalitets (NCIK) Bekendt i knibe-kategori for at kortlægge både modus og målgruppe og derved optimere forebyggelsesindsatserne.

Analysen skal skabe et systematisk og detaljeret overblik over de anmeldelser, der er registreret under Bekendt i knibe med henblik på at opnå en bedre forståelse af de forurettede samt karakteristika ved sagerne. Formålet er, at kunne ruste målgruppen bedre mod denne type kriminalitet og inddrage de rigtige samarbejdspartnere i arbejdet med forebyggelsen.

Analysen er udarbejdet på baggrund af en markant stigning i antallet af anmeldelser om Bekendt i knibe i 2024.

Analysen dykker ned i tre forskellige modi og afdækker, hvem de forurettede er, samt hvordan anmeldelserne fordeler sig.

Konklusion

NCIK modtog i første halvår af 2024 1.151 anmeldelser i Bekendt i knibe-kategorien. Det er mere end fem gange så mange anmeldelser, som NCIK modtog i første halvår af 2023.

NCIK modtog 687 anmeldelser med Hej mor/far-modus i første halvår af 2024, og er dermed det største modus under Bekendt i knibe kategorien. I 89 procent af anmeldelserne er forurettede i alderen 50-79 år.

NCIK modtog 243 anmeldelser med Hjælp en ven på Snapchat-modus i første halvår af 2024. Hjælp en ven på Snapchat er et nyt modus, som NCIK så første gang i december 2023, hvorefter det forsvandt og kom igen i marts 2024. 74 procent af de forurettede er mellem 15-34 år.

NCIK modtog 97 anmeldelser med Hjælp en ven på Messenger-modus i første halvår af 2024. 80 procent af de forurettede i Hjælp en ven på Messenger er mænd. I 39 procent af anmeldelserne er forurettede blevet svindlet for præcis 6.500 kr.

Gerningspersonernes kontaktmåde i Bekendt i knibe-svindel er smishing via sms eller beskeder på sociale medier. I Hej mor/far-modus benytter gerningspersonerne sms, som de sender ud til mange borgere på en gang, hvilket øger rækkevidden, og sandsynligheden for at narre en forurettet stiger formentlig i takt med mængden af sms'er, der udsendes.

I Hjælp en ven på Snapchat og Hjælp en ven på Messenger har gerningspersonerne fået adgang til en andens Snapchat- eller Messenger-konto. Herefter kontakter gerningspersonerne personens Snapchat-venner ved at udgive sig for at være indehaver af profilen. Forurettede har svært ved at gennemskue, at det er svindel, da gerningspersonerne gemmer sig bag deres bekendtes profiler.

I Bekendt i knibe-svindel bruger kriminelle social engineering-metoder til at manipulere og udnytte menneskelig adfærd og tillid for at få deres ofre til at overføre penge.

Svindelmetoder

Kriminelle benytter en række forskellige svindelmetoder for at skabe kontakt til ofre, manipulere dem og samtidig skjule deres identitet og spor. Blandt disse metoder er smishing, social engineering samt telemuldyr, som er svindelmetoder, som kriminelle bruger i Bekendt i knibe-svindel.

Smishing

Begrebet smishing er en sammentrækning af ordene "phishing" og "sms", og bruges af kriminelle som kontaktmodus. Phishing er en svindelmetode, hvor svindlere kontakter forurettede via mail for at franarre personlige oplysninger eller penge. Smishing er en variation af phishing, hvor gerningspersonerne i stedet benytter sms. I NCIK kategoriseres alle beskeder på sociale medier også som smishing.

Smishing er en svindelmetode, hvor en svindler gennem en beskedtjeneste udgiver sig for at være en anden person for at franarre folk oplysninger eller penge.

Falske beskeder kan sendes ud til mange borgere på én gang, hvilket øger gerningspersonernes rækkevidde, og chancen for at narre borgerne.

Politiet, myndigheder og interesseorganisationer har løbende advaret om ikke at klikke på links i sms'er, da disse links kan føre til falske hjemmesider, hvor gerningspersoner kan franarre folk oplysninger eller penge.

Smishing under Bekendt i knibe-kategorien adskiller sig fra den type smishing, da beskederne ikke indeholder falske links, men i stedet udgiver gerningspersonerne sig for at være den forurettedes bekendte og manipulerer den forurettede til at overføre penge.

Social engineering

Social engineering er en metode, hvor gerningspersoner manipulerer folk til at overføre penge eller personlige oplysninger ved at udgive sig for at være en, de ikke er.

I stedet for at benytte traditionelle hackerangreb udnytter kriminelle menneskelig adfærd og tillid til samfundet for at få deres ofre til at udføre specifikke handlinger.

Med forbedringer i de teknologiske sikkerhedsforanstaltninger, såsom to-faktor-godkendelse, er det blevet sværere for kriminelle at hacke sig ind i vores systemer direkte. Derfor vender svindlere sig i stigende grad mod social engineering som metode for at omgå de teknologiske sikkerhedsforanstaltninger.

Ved at manipulere indehaverne af de konti, svindleren er interesseret i, overgiver de forurettede frivilligt personfølsomme oplysninger eller sender penge, og dermed behøver svindleren ikke at "hacke" sig ind i de konti, de vil overtage (IOCTA 2024).

Muldyr

Begrebet muldyr anvendes om personer, som – bevidst eller ubevidst – hjælper gerningspersoner med at hæve eller videreføre penge, der er ulovligt tilegnet. Muldyr er gavnlige for kriminelle, idet deres indblanding slører det digitale pengespor, når pengene føres gennem muldyrets konto. Pengesporet sløres og muldyret er med til at hvidvaske pengene, hvilket også gør muldyrets handlinger strafbare. I anmeldelser vedrørende Bekendt i knibe er det ofte forekommende, at kriminelle gør brug af muldyr.

Telemuldyr

Begrebet "telemuldyr" beskriver de tilfælde, hvor personer erhverver og/eller stiller telefonabonnementer til rådighed for andre. Disse telemuldyr ser NCIK blandt andet i Hej mor/far-modus.

Hvad er Bekendt i knibe?

Bekendt i knibe-svindel er, når gerningspersoner udgiver sig for at være en person, du kender, og hvor de foregiver på den ene eller den anden måde at være havnet i en situation, hvor de har brug for din økonomiske hjælp.

Gerningspersonerne kontakter ofte forurettede på sms fra et dansk telefonnummer eller via sociale medier, hvor gerningspersonen typisk har fået adgang til en bekendts sociale medier.

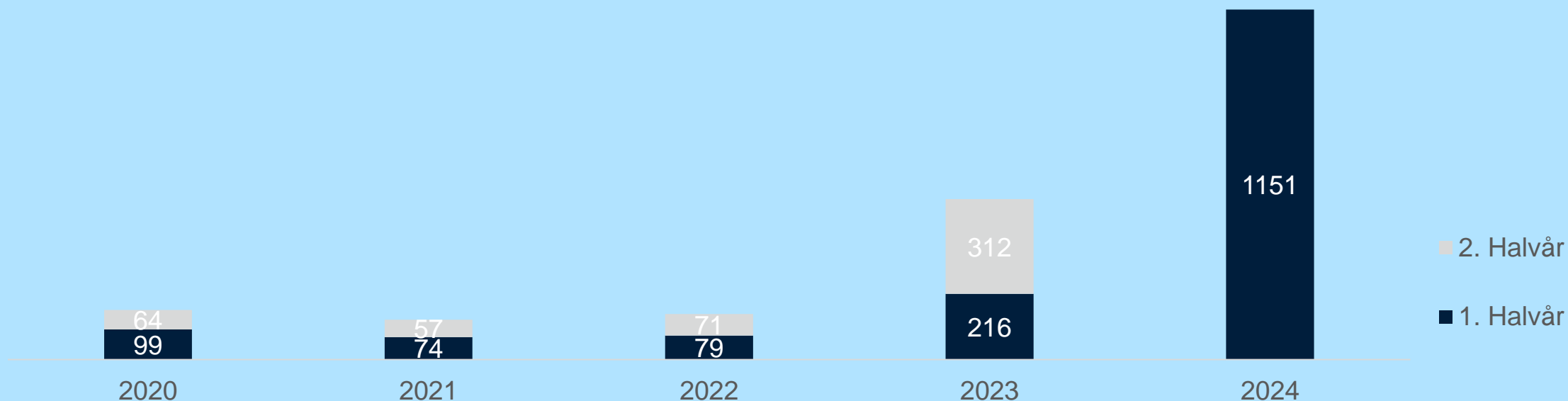
Bekendt i knibe anmeldelserne kategoriseres i tre forskelle modi i denne analyse: Hej mor/far, Hjælp en ven på Snapchat og Hjælp en ven på Messenger.

Udvikling i Bekendt i knibe-anmeldelser pr. første halvår

NCIK modtog i første halvår af 2024 1.151 anmeldelser i Bekendt i knibe-kategorien. Det er mere end fem gange så mange anmeldelser, som NCIK modtog i kategorien i første halvår af 2023.

I første halvår af 2024 har NCIK modtaget flere anmeldelser i Bekendt i knibe-kategorien, end NCIK har i årene 2020 til 2023 tilsammen. Denne stigning skal ses i lyset af en samlet stigning i antal anmeldelser om it-relateret økonomisk kriminalitet siden 2019.

Bekendt i knibe-anmeldelser fordelt på halvår

Hej mor/far

Dette modus dækker over svindel, hvor personer kontaktes af en gerningsperson, der udgiver sig for at være barn af vedkommende.

Svindlen foregår typisk via sms og i nogle tilfælde på WhatsApp.

Når gerningspersonerne skriver, udgiver de sig for at være vedkommendes barn, som har fået nyt telefonnummer og er i akut pengenød. De skriver, at de skal betale en regning og ikke kan tilgå deres bankkonto på grund af den nye telefon. Gerningspersonerne efterspørger en straksoverførsel, hvortil forældrene laver bankoverførsel. De forurettede tror, at de hjælper deres barn med at betale en regning, men i virkeligheden sender de penge til et muldyr.

Forurettede i Hej mor/far

NCIK modtog 687 anmeldelser i første halvår af 2024, med samme antal forurettede, som kan kategoriseres under modus Hej mor/far. Hej mor/far-svindlen er ikke et nyt modus, men et modus, der har været stødt stigende siden 2022 i antal anmeldelser. Hej mor/far er det største modus under Bekendt i knibe-søgenøglen i første halvår af 2024.

Forurettede er forældre

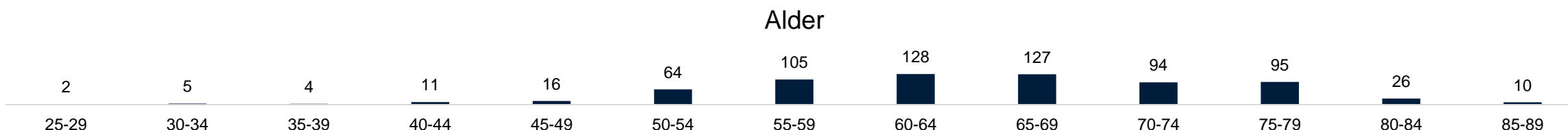
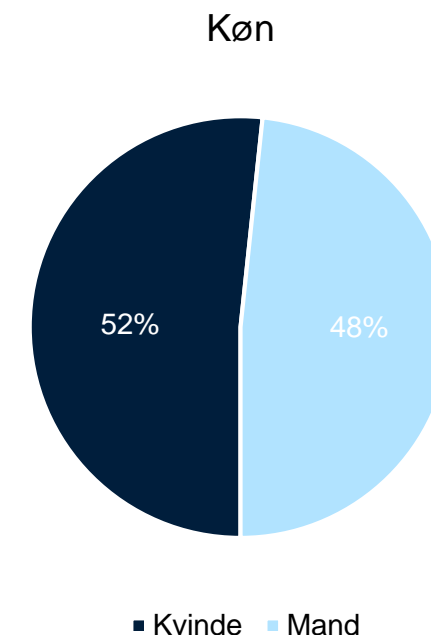
89 procent af anmeldelserne er anmeldt af personer i aldersspændet mellem 50-79 år, hvor langt de fleste er forældre. Der ses en meget lille overvægt af kvinder blandt de forurettede i Hej mor/far-sager. I 2022 og 2023 var det et større antal kvinder end mænd, der var forurettede i Hej mor/far-sager, hvor det i 2024 er mere ligeligt fordelt.

Efterspurgt beløb

I 78 procent af anmeldelser er det efterspurgt beløb i intervallet mellem 9.000-35.000 kr. Hvis gerningspersonerne først er lykkes med at svindle sig til en enkelt overførsel, finder de hurtigt på en ny nødsituation i håbet om, at forurettede overfører endnu flere penge. Derfor ses der tab helt op til 100.000 kr. i Hej mor/far-anmeldelserne.

Anmeldelser fordelt på måneder

NICK har i gennemsnit modtaget 114 anmeldelser om måneden i de første seks måneder af 2024 med Hej mor/far-modus. Antallet af anmeldelser pr. måned svinger mellem 74 og 147.

Forældre er forurettede i Hej mor/far-sager

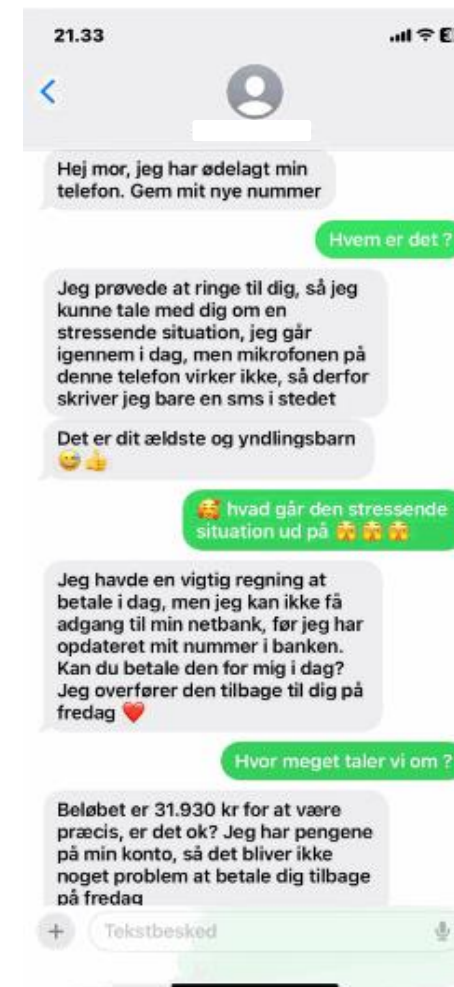
Tillid og manipulation

Det er tilliden i relationen mellem barn og forældre, som gerningspersonerne udnytter, når de udgiver sig for at være forurettedes børn.

Eksemplerne til højre viser, hvordan gerningspersonerne udnytter forældres omsorg til deres børn ved at sige, at de er syge eller i stressede situationer og har brug for forældrenes hjælp.

Der er flere eksempler på, at gerningspersonerne skriver personlige ting som "jeg elsker dig" eller "jeg ved ikke, hvad jeg skulle gøre uden dig" for at manipulere og overbevise forurettede om at sende endnu flere penge.

Forældrene er ikke skeptiske overfor henvendelsen, da de har en grundlæggende antagelse om, at det er deres børn de skriver med.

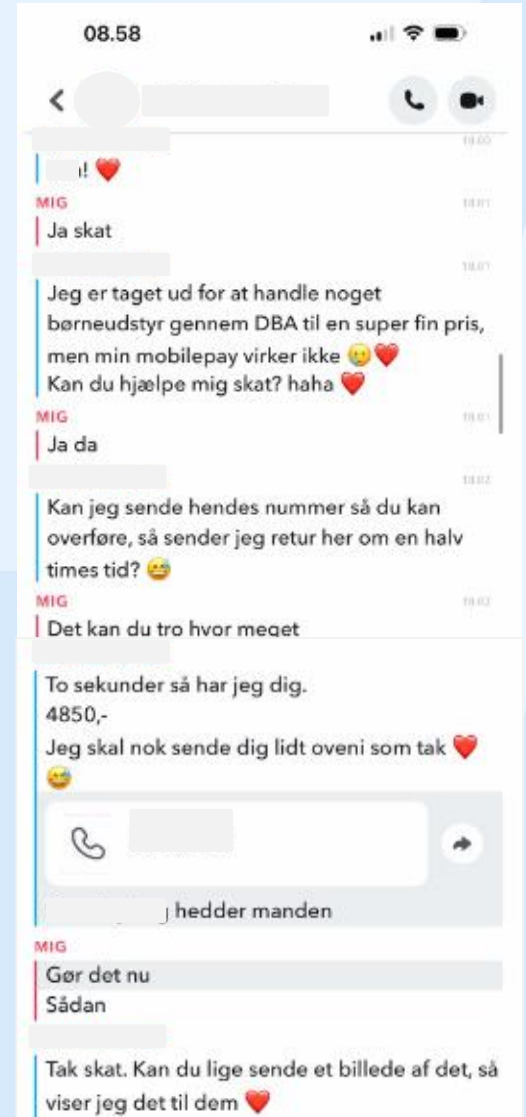

Hjælp en ven på Snapchat

I modus Hjælp en ven på Snapchat sker svindlen typisk ved, at gerningspersonerne har fået adgang til en persons Snapchat-konto. Herefter kontakter gerningspersonerne personens Snapchat-venner ved at udgive sig for at være indehaveren af profilen.

Gerningspersonerne skriver, at de er i pengenød og har brug for at låne penge, som loves tilbagebetalt hurtigst muligt. Pengene skal være et udlæg for en handel på Facebook Marketplace, fordi deres MobilePay ikke virker.

Profilens venner vil gerne hjælpe en bekendt i knibe og foretager derfor en pengeoverførsel – oftest på MobilePay – til, hvad der viser sig at være et muldyr.

Forurettede i Hjælp en ven på Snapchat

NCIK modtog 243 anmeldelser i de første seks måneder af 2024, som er blevet kategoriseret som Hjælp en ven på Snapchat-modus. Der er 244 forurettede i denne kategori, da én af anmeldelserne har to forurettede.

Unge bliver svindlet på Snapchat

I modus Hjælp en ven på Snapchat er 74 procent af de forurettede mellem 15-34 år. Der er en lille overvægt af unge mænd, som er forurettede i Hjælp en ven på Snapchat.

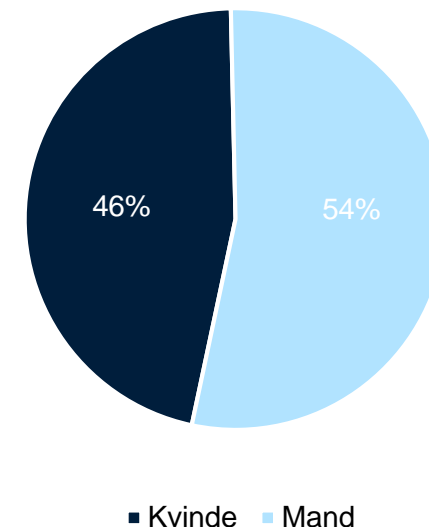
Efterspurgte beløb

Det efterspurgte beløb i Hjælp en ven på Snapchat spænder mellem 1.000 kr. – 10.000 kr. I cirka 60 procent af anmeldelserne er det efterspurgte beløb mellem 2.000 kr. og 4.000 kr. Beløbets størrelse kan formodes at gøre svindlen mere realistisk for den unge målgruppe, da de måske ville være mere tilbøjelige til at kunne hjælpe deres "bekendte" med mindre beløb, end de ville med de højere beløb, som typisk ses i Hej mor/far-modus.

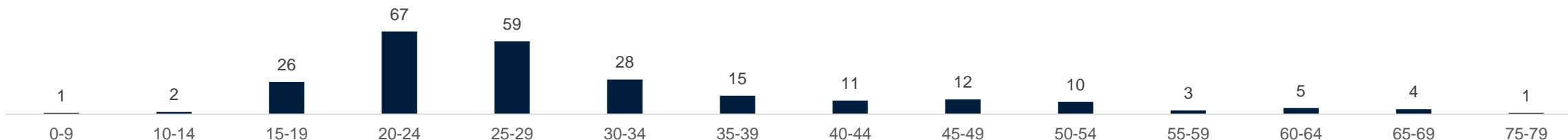
Unge brugere af Snapchat

I første halvår af 2023 brugte 77,5 procent af de danske unge mellem 16-34 år Snapchat (Danmarks Statistik, 2023). Dette stemmer godt overens med, at det er den samme målgruppe, som er forurettede i Hjælp en ven på Snapchat-anmeldelser.

Køn

Alder

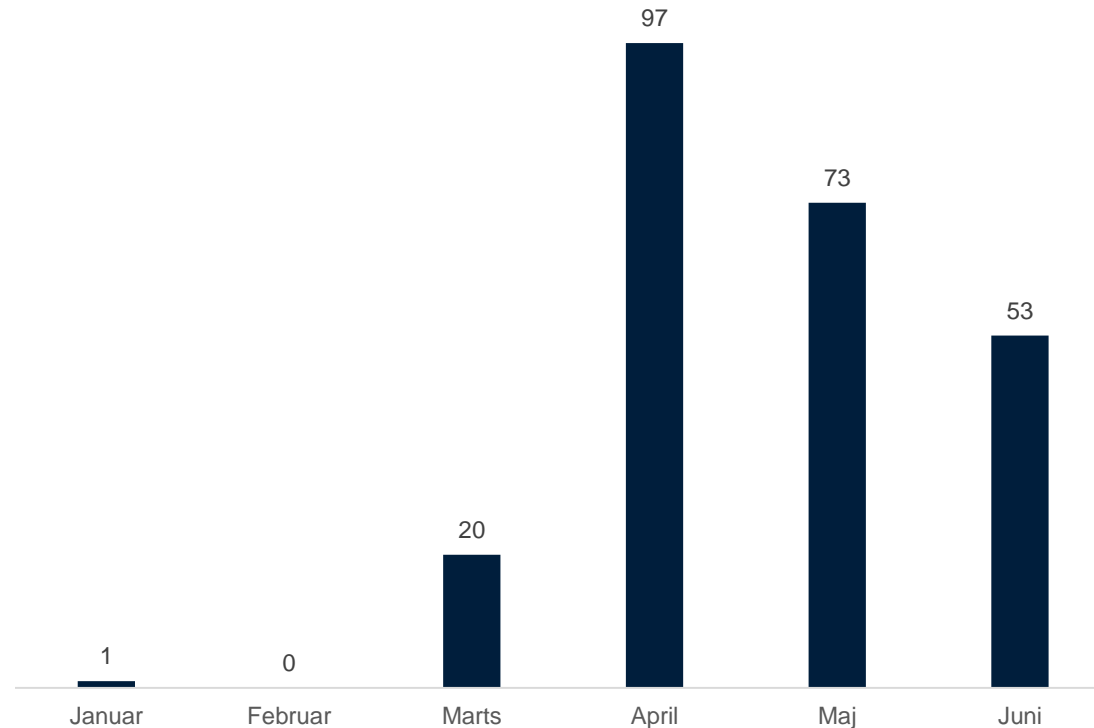
Hjælp en ven på Snapchat – Nyt modus

NCIK begyndte at se Hjælp en ven på Snapchat-modus i december 2023, hvor NCIK modtog 58 anmeldelser om Hjælp en ven på Snapchat under kategorien Bekendt i knibe. Som det ses i grafen, forsvandt Hjælp en ven på Snapchat næsten i januar og februar, for så at komme tilbage i marts og toppe i april 2024 med hele 97 anmeldelser, som vi har kunne kategorisere som Hjælp en ven på Snapchat.

Formodning om brug af social engineering

NCIK har en formodning om, at gerningspersonerne i nogle tilfælde læser tidligere kommunikation i tråden på Snapchat, hvilket gør det muligt at efterligne skrivestil. Dette gør det sværere for de forurettede at gennemskue, at det ikke er deres bekendte, de skriver med.

Anmeldelser pr. måned

Hjælp en ven på Messenger

I modus Hjælp en ven på Messenger sker svindlen typisk ved at gerningspersonerne har fået adgang til en persons Messenger-konto. Herefter kontakter gerningspersonerne personens Messenger-venner ved at udgive sig for at være indehaveren af profilen.

Gerningspersonerne oplyser, at de har vundet en betydelig sum penge via onlinespil, som de senere får udbetalt. De har dog behov for et akut lån til at betale en regning. Den falske bekendte lover at betale tilbage snarest muligt, og ofte bliver forurettede tilbudt et beløb for at hjælpe.

Forurettede i Hjælp en ven på Messenger

NCIK modtog 97 anmeldelser med Hjælp en ven på Messenger-modus i løbet af det første halve år af 2024. Der indgår 97 forurettede i anmeldelserne.

Unge mænd er forurettede

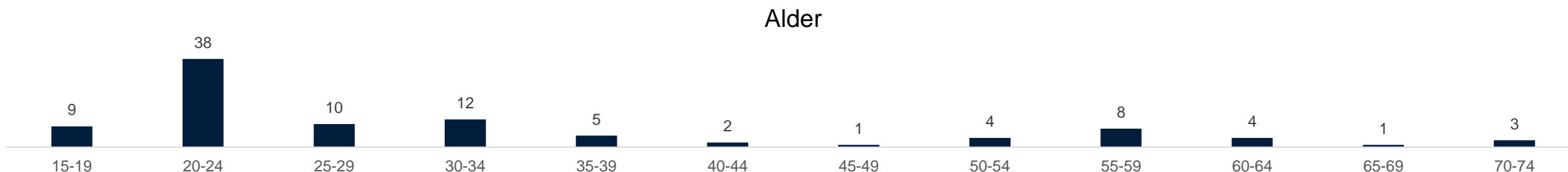
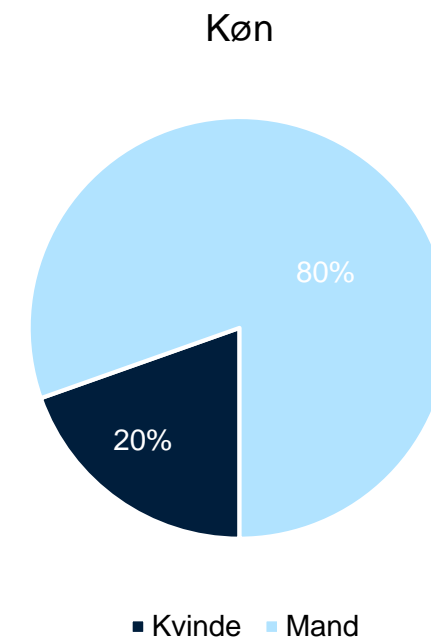
39 procent af anmeldelserne med modus Hjælp en ven på Messenger er mellem 20-24 år.
80 procent af de forurettede i Hjælp en ven på Messenger er mænd.

Online pengespil fylder mest blandt unge mænd

I modus Hjælp en ven på Messenger overtaler gerningspersonerne ofte forurettede til at tro, at de har vundet penge via onlinespil. Ifølge Spilmyndigheden er det netop denne aldersgruppe, der spiller mest væddemål online (Spilmyndigheden 2023), og svindlen kan derfor virke mere realistisk for denne aldersgruppe end for andre aldersgrupper.

Efterspurgt beløb

Statistikken viser, at de 103 anmeldelser for Messenger-svindel spænder over beløb fra 0-31.000 kroner. Dog har gerningspersonerne i 37 procent af anmeldelserne efterspurgt præcis 6.500 kr.

Metode

Denne analyse bygger på data fra Politiets Sagsstyringssystem, POLSAS, og er tilvejebragt gennem analyseværktøjet Qlikview under løsningen "Kredsrapport". Data til analysen er indhentet den 16. august 2024.

Politiets data er dynamisk, hvilket betyder, at tallene repræsenterer et øjebliksbillede af kriminalitetsmønstrene. Denne dynamik er nødvendig, da systemet bruges som et arbejdsredskab, hvor der løbende sker ændringer i registreringer af fx anmeldelser, tab og søgenøgler mv. Dette påvirker naturligvis også muligheden for at sammenligne tallene med tidligere analyser.

Ved dataindhentningen er der fastlagt kriterier for, hvilke sager der indgår i datagrundlaget:

- Anmeldelserne er alle markeret med Bekendt i knibe-søgenøglen.
- I opgørelsen over sager er hændelses- og undersøgelsesnumre ikke medtaget for at undgå eventuelle dobbeltregistreringer.
- Data viser udviklingen i antallet af sager med Bekendt i knibe-søgenøglen siden 2020. Sagerne fra første halvår af 2024 er manuelt gennemgået og kategoriseret.

Frasorteret data

124 ud af i alt 1.151 anmeldelser på Bekendt i knibe-søgenøglen i første halvår af 2024 kunne ikke kategoriseres under de tre valgte modi grundet forkert tildelt søgenøgle eller mangelfuld beskrivelse. Disse 124 anmeldelser, hvor der indgår 128 forurettede, er dermed fratrukket. Der indgår dermed 1028 forurettede fordelt på 1027 anmeldelser i analysen af de tre forskelle modi - Hej mor/far, Hjælp en ven på Snapchat og Hjælp en ven på Messenger.

Ved sammenligning af tallene år for år (side 10) er denne frasortering ikke lavet. Derfor forekommer tallet for 2024 højere ved årsopgørelsen end ved gennemgang og kategorisering af modus (fra side 12). Derfor vil der ved sammenligning på tværs af årene indgå anmeldelser, der falder uden for kategori.

Kategorisering af modus

De tre forskellige modus, som er identificeret under Bekendt i knibe-søgenøglen, er fundet ved at søge på nedenstående ord i anmeldelsernes resuméfelt. De anmeldelser, der ikke umiddelbart kunne fordeles ud fra søgeordene, er efterfølgende kategoriseret ved en manuel gennemgang af sagerne.

Søgeord: Snapchat, Messenger, Mor, Far og Barn.

Uddrag fra korrespondancer: Eksemplerne på svindelbeskeder i analysen stammer fra rigtige anmeldelser.

Kildehenvisninger

Danmarks Statistik (2023) *It-anvendelse i befolkningen 2023 brug af sociale medier*

Det Kriminalpræventive Råd (2021) *Forældres rolle i børns digitale liv – forebyggelse af børn og unges risikoadfærd på nettet*
(<https://dkr.dk/media/9545/foraeldres-rolle-i-boerns-digitale-liv.pdf>)

EUROPOL (2024) *Internet Organised Crime Threat Assessment*

Spillemyndigheden (2023) *Mange unge under 18 år spiller om penge online* (<https://www.spillemyndigheden.dk/uploads/2023-11/Mange%20unge%20under%2018%20%C3%A5r%20spiller%20om%20penge%20online.pdf>)